

Özan, M.B., Polat, H., Gündüzalp, S., Yaraş, Z.(2015). Okul yöneticilerinin dersane dönüşümüne ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 259-279.

Geliş Tarihi: 08/01/2015

Kabul Tarihi: 19/11/2015

OKUL YÖNETİCİLERİNİN DERSHANE DÖNÜŞÜMÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

Mukadder BOYDAK ÖZAN**

Hakan POLAT***

Seda GÜNDÜZALP****

Zübeyde YARAŞ*****

ÖZ

Eğitim sistemimizde her kademede büyük pay sahibi olan dersanelere ilişkin yeniden yapılandırma çalışmaları başlatılmıştır. Gerek dershanede çalışan öğretmenlere ilişkin istihdam politikaları gerekse de sürecin bundan sonra işleyişine ilişkin alternatifler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiştir. Bakanlığın izlediği politikaya bağlı olarak yapılan düzenlemelerin eğitim sistemimiz içinde nasıl algılandığının belirlenmesi, yapılandırma çalışmaları sürecinde dersanelere giden öğrencilerin nicelik bakımından büyük bir kitle oluşturmuş olması belirlenen alternatiflerin başarıya ulaşması konusunda önemli olmaktadır. Bu çalışmada, özel dersanelerin örgün eğitim kurumlarına dönüştürülmesi ve eğitim personelinin istihdamına ilişkin düzenlemeler bağlamında okul yöneticilerinin bu sürece ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılarak yapılan çalışmada, çalışma grubunu Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı'nda tezsiz yüksek lisans eğitimi gören 48 okul yöneticisi oluşturmuştur. Elde edilen verilerin analizinde içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Okul yöneticilerinin görüşleri alınmak üzere üç açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu hazırlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda sınav sisteminde köklü değişimler olmadıkça dersanelere ihtiyacın ortadan kalkamayacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Dershane, dersane dönüşümü, okul yöneticileri.

THE VIEWS OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON COURSE TRANSFORMATION

ABSTRACT

The reconstruction studies have been started on the courses that have an important role in all levels of educational system. Both the political process about the employment of teachers who worked in courses and the alternatives of systematic procedures that will be pursued has been determined by Ministry of Education. Determining how the regulations related to the politics that ministry pursue are seen in educational system has a vital role in the success of alternatives because of the great quantity that students who take the courses in the transformation process. As a respect, in this study the school administrators' views on this transformation process are taken based on the topics that private courses transformed into formal education foundations and the regulations on the employment of educational staff. As a qualitative research, fact science design is used. The study group was made up of 48 school managers mastering in a postgraduate program without thesis at the Education Management Inspection Planning and Economy Department of Fırat University Institute of Education Sciences. Content analysis method is done for the data analysis. Interview forms consisting of three questions are prepared to take the opinions of school managers as a consequence of analyses which are done, it is seen that the need for courses cannot disappear as far as there is no radical change in examination system.

Key Words: Course, course transformation, educational shareholders.

*Bu çalışma 18-20 Haziran 2014 tarihinde İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi'nde düzenlenen VI. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç.Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü mboydak@firat.edu.tr

*** Fırat Üniversitesi, Enformatik Bölümü hakanpolat@firat.edu.tr

**** Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü ipeksseda@hotmail.com

***** Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, zyaras@hotmail.com

1.GİRİŞ

İnsanların daha çok öğrenme isteği duyması okul sistemi dışında ücretle ders alma ‘*özel ders*’ ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Özellikle bazı sanat dallarında (müzik, resim gibi) eskiden beri tanınmış isimlerden özel ders almak bir ayrıcalık olarak görülmüştür. Okul yolu ile öğrenme sistemi geliştikten sonra daha çok öğrenme, daha iyi öğrenme isteği ile beraber, ücretle ders alma ihtiyacını devam ettirmiştir. Bununla da ücretli (paralı) öğretim yapan kurumlar, Türkiye’deki adıyla ‘*Özel Öğretim Kurumları*’ doğmuştur (Kasımoğlu, 2010). Bu kurumlardan biri olan dershaneler kurulmaya başladıkları ilk dönemlerden bu yana tartışmalara konu olmuştur (Duman, 1984). Türkiye’de dershaneler yönelik olarak eğitim sisteminin handikabı ya da eğitim sistemindeki eksiklikleri gideren kurumlar olarak gören iki farklı bakış açısı mevcuttur (Çolak, 2006). Bugün ise dershaneler yapmış oldukları öğretimle, eğitimde önemli bir sektör oluştururken, buradaki eğitimin niteliğinin ve kalitesi sürekli tartışılma konusu olmuştur (Turan ve Alaz, 2007).

Türk Milli Eğitim Sistemi’nde özel öğretimin ilk resmi belgesi 1856 Islahat Fermanında yer alır. Daha sonra özel öğretim kavramını 1869 yılında yayımlanan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi’nde okulların; özel okullar “Mekatib-i Umumiye” ve “Mekatib-i Hususiye” olarak adlandırılması ile görmek mümkündür. 1876 yılında yayımlanan Kanuni Esasi belgesinde de özel öğretim ile ilgili ifadeler yer almıştır (MEB, 1998). II. Meşrutiyet’in ilânından sonra 1909 yılında yayımlanan Maarif-i Umumiye Kanununda özel öğretime yer verildiği ayrıca 20 Ağustos 1915 yılında çıkartılan Mekatib-i Hususiye Talimatnamesi’nde, Türk girişimcilerce açılacak özel öğretimi teşvik edici hususlara yer verildiği görülmektedir (MEB, 2014). Adı geçen talimatnamenin 1. maddesinin 2. paragrafında “... bir veya birkaç fen, lisan ve sanat öğretimine mahsus olarak açılan özel dershaneler de özel okullardan sayılır” denmektedir (Koçer, 1991). Başlangıçta yetişkinler için yabancı dil, sanat, ticaret ev ekonomisi alanlarında kurslar düzenleyen dershaneler 1930’lu yıllardan sonra öğrenci yetiştirmeye yönelik kurslar da düzenlemeye başlamıştır (MEB, 1998). 1930’lu yıllardan 1960’li yılların ortalarına kadar özel dershaneler dersleri zayıf olan, bütünlemeye kalan, dışarıdan okul bitirmek isteyen ve lise bitirme veya devlet olgunluk sınavlarına hazırlanan öğrencilere hitap eden, daha çok takviye niteliğinde kurslar olarak faaliyet göstermiştir (Duman, 1984). Özel eğitim kurumları içinde dershanelerin varlığı Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar uzanmasına rağmen, sayılarının hızla artarak yayılmaları 1960’lı yıllardan sonra gerçekleşmiştir (Çolak, 2006). Daha sonraki yıllarda, üniversiteye girişin zorlaşması ve rekabetin artması, özel dershanelerin hızla artıp yaygınlaşmasına yol açmıştır (Turan, Alaz, 2007).

1965’ten günümüze kadar sonra dershaneler ile ilgili şu gelişmeler yaşanmıştır (Şenyuva, 2012; DPT, 2006; Özdebir, 2014; TBMM, 2014):

- 1965 yılında 625 sayılı yasa ile bugünkü yasal statülerini kazanmışlardır.
- 1970’li yıllarda varlıkları tartışılmaya başlanmıştır.
- 1983’te özel dershanelerin kapatılmasına yönelik bir yasa tasarısı kurucu meclisin gündemine getirilmiş, Kurucu Meclis’in reddettiği teklif Milli Güvenlik Konseyi’nce veto edilerek 16 Haziran 1983 tarih ve 2843 sayılı Yasa’yla yeni özel dersane açılması yasaklanmış, mevcutlarının ise 1 Ağustos 1984 tarihine kadar kapatılmasına karar verilmiştir. Bu dönemde kurulan yeni hükümet ise özel dershanelerin faaliyetini sürdürmesini öngören 3035 sayılı Yasa’yı 11 Temmuz 1984 tarihinde kabul ederek 2843 sayılı Yasa ile getirilen kapatma hükmünü iptal etmiştir.

- 1985 yılında özel dersane kurucuları ve işletmecileri bir araya gelerek Özel Dershaneler Birliği Derneği'ni (ÖZ-DE-BİR) kurmuşlardır.
- 1988 yılında yeniden kapatılma tartışmaları yaşanmıştır. Dershanelerin test sınavlarından elde ettikleri düşünülen gücü kırmak için üniversite giriş sisteminde ortaöğretim başarı notunun etkisi artırılmıştır.
- 1990'lı yıllarda üniversite sınavının kaldırılması tartışmaları ile dershanelerin kapatılmasını gündeme gelmiştir.
- Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında ortaöğretim ve yükseköğretime hazırlık dershanelerinin özel okullara dönüştürülmesine yönelik teşvikler sağlanması ve Milli Eğitim Bakanlığı Stratejik Planında ortaöğretim ve yükseköğretime hazırlık dershanelerinin özel okullara dönüştürülmesi yönünde hedefler ortaya konulmuştur.
- 2008'de Türkiye'deki eğitim sisteminin açmazlarının bir sonucu olarak ortaya çıktığı iddia edilen özel dershanelerin varlığı, bunların eğitime, öğrencilere ve eğitimcilere etkilerinin belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması için önerge verilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2012'de sınavların kaldırılması ve dershanelerin kapatılarak okullaştırılması yönünde çalışmalar yaptıklarını açıklanmıştır.
- 2014 yılında 1 Eylül 2015 tarihine kadar dershanelerin özel okullara dönüştürülmesi kararı alınmıştır.

Özel dershaneler Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) izni ile açılabilen özel eğitim kurumlarıdır. Bu kurumlarda çalışan öğretmen ve diğer personelin atama ve yükseltme gibi işleri özel dershanelerce, denetim ve değerlendirme işleri MEB tarafından yapılmaktadır. Özel dershaneler daha çok merkezi sınavlara hazırlık eğitimi vermektedir. Türkiye'de üniversiteye giriş sınavı da dâhil olmak üzere farklı birçok merkezi sınav yapılmaktadır.

Bu sınavlar arasında en çok öne çıkan üniversiteye giriş sınavıdır. Türkiye'de özel dershaneler ilköğretim okulu öğrencilerinden üniversite öğrencilerine, yabancı dilden bilgisayara kadar uzanan geniş bir yelpazede eğitim vermektedir (Yılmaz, 2009). Özel destek öğrenimine diğer bir deyişle özel dershanelere olan yüksek talebin kökünde, ortaöğretime ve üniversitelere geçişte yapılan ulusal seçme sınavları yatmaktadır. Çünkü özel destek öğrenimi alanlar daha "iyi" ortaöğretim okullarına ve daha "saygın" üniversitelere gidebilecek ve sonuçta iş piyasasında daha yüksek ücretli işlere girerek başarılı olacak ve gerek devlet gerek toplum katında daha etkili konumlara erişebileceklerdir (Tansel, 2013). Bu doğrultuda özel dershanelerin kuruluş amacı, Özel Dershaneler Tip Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinde ise şöyle ifade edilmektedir (MEB, 2005):

Öğrencileri;

- a) Başarılı olmak istedikleri derslerde yetiştirmek ve bilgi düzeylerini yükseltmek,
- b) Bir üst okulun giriş sınavlarına hazırlamak,
- c) Kamu veya özel kuruluşlarca yapılacak olan sınavlara hazırlamak,

- d) Belli alanlarda ilerlemek amacıyla; araştırma ve inceleme yapmaya, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda uzmanlaşmaya teşvik etmek için gerekli çalışmaları yapmaktır.

Ülkemizde örgün eğitim kurumları okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim (üniversite) olarak kademelenmektedir. Günümüzde, kademeler arası geçişler (ortaokul-lise arasında ve lise-üniversite arasında) merkezi sınavlar aracılığıyla gerçekleştirildiğinden özel dersaneler sadece ortaöğretim kademesindeki öğrencilere değil ilköğretim, ortaöğretim ve mezun grupta yer alan tüm öğrencilere hizmet vermektedir. Özel dersaneler örgün eğitimi destekleyici hizmet vermektedir. Örgün eğitimin dışında çalışmaları için birer yaygın eğitim kurumudurlar (Okçabol, 1996). Dersaneler ayrıca belli alanlarda ilerlemek, araştırma ve inceleme yapmak, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda daha fazla bilgi ve yeteneğe ulaşmak isteyen öğrencilere gerekli koşul ve ortamı hazırlamakta, bu öğrencileri teşvik etmektedir (Babacan, 1999). Özellikle son yıllarda yükseköğretime olan talep artışı ile arzı arasında sağlıklı bir denge kurulamamış ve üniversite giriş sistemi tıkanma noktasına gelmiştir. Bu talep fazlalığı, ortaöğretim kurumları arasında hiyerarşik bir yapının doğmasına yol açmıştır. Tüm bunların sonucunda dersane sektörü giderek büyümüş, etkinleşmiş ve resmi eğitime destek olan bir sistem haline dönüşmüş ve toplumdaki gelen taleplerin karşılanması amacıyla özel teşebbüsler eğitim sektörüne yönelmişlerdir (Okur ve Dikici, 2004; Coşkun, 2005; Baran, 2014). Örgün eğitim sisteminin rekabete yönelik bir programı olmadığından öğrenci ve veliler, ekonomik olarak en uygun yeri, dersaneleri tercih etmektedir. Bu durum bir taraftan ticari bir fırsat olarak algılanırken, diğer taraftan dersaneler yaygınlaştıkça ücretleri düşen bu kurumların toplumun her sınıfına özel öğretim hizmetinin taşınmasını sağlamıştır (Erdem, 2011).

Özel dersanelerin doğru yaygınlaşmasına yol açan başlıca nedenler şu şekilde özetlenebilir (Akyüz, 1989);

- Özellikle ilk ve orta öğretimde sınıfların kalabalıklaşması yüzünden öğretmenlerin öğrencilerle yeterince ilgilenememeleri, araç gereç, laboratuvarları kullanamamaları, ikili, üçlü öğretim nedeniyle eğitimin niteliğinin düşmesi,
- Öğretmen dağılımının bölgelere ve okullara göre farklılık göstermesi,
- Öğretmenlerin yetiştirilmeleri bakımından farklılık göstermeleri,
- Bazı okullarda derslerin boş geçmesi veya derslerin yetersiz elemanlarla doldurulması,
- Giriş sınavı ile öğrenci alan okulların kontenjanlarının artan talep karşısında sınırlı kalması ve buralara girişin her yıl daha da güçleşmesi,
- Okullarda kullanılan sınav tekniği ile seçme sınavındakilerin farklı olması nedeniyle öğrencilerin bunları öğrenme ihtiyacı duymayışları,
- Giriş sınavlarının içeriği ile okullarda kazandırılan bilgiler arasında özdeşlik bulunmayışı,
- Farklı programlardan geçen lise öğrencilerinin üniversite giriş sınavında aynı sorulara tabi tutulması,
- Velilerin çocuklarını daha iyi yetiştirebilmek için gittikçe daha güçlü bir arzu duymaları,
- Gittikçe zorlasan üniversiteye girişin en önemli yolunun puanları yükseltici teknikleri ve bilgileri kazanmak olarak görülmesi.

Özel dershanelerin olumlu ya da olumsuz yanları, dershanelerin nasıl algılandıkları, dershanelerin eğitim sistemimizdeki yeri birçok çalışmada araştırılmıştır. Bu çalışmalarda genel olarak dershanelerin ve dersane personelinin sorunları, öğrenci ve veli gözüyle dershanelerin durumu, dershanelerin öğrenci başarısına etkisi irdelenmiş ve sonuçları değerlendirilmiştir (Duman, 1984; Tunay, 1992; Öztürk, 1994; Arslan ve Öztürk, 2001; Ağan, 2002; Kırbaç, 2004; Çolak, 2006; Korkut, 2008; Baştürk ve Doğan, 2010; Dirikli, 2011). Ülkemizde 1 Eylül 2015 tarihi itibarıyla dershanelerin özel okullara dönüştürülmesi planlanmaktadır. Konuyla alakalı kanun “Özel dershanelerin faaliyetlerini 1 Eylül 2015 tarihine kadar sürdürebilmesi ve bunlardan özel okula veya başka bir özel öğretim kurumuna dönmek isteyenlerin desteklenmesi, öğrenci etüt eğitim merkezlerinin ise on iki yaş ve altındakilere yönelik olması (TBMM, 2014)” 14 Mart 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Okullarda kilit öge olan yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesi yapılan düzenlemelerin etkililiğine ilişkin durumu ortaya koyması bakımından önemli görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada söz konusu kanun ile ilgili okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aramaya çalışılmıştır:

1. Ülkemizdeki mevcut eğitim sistemini göz önünde bulundurarak okul yöneticilerinin dershanelerin gerekli olup olmadığı ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Dershanelerin örgün eğitim kurumlarına dönüştürülmesi hakkında okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
3. Dershanelerde görev yapan eğitim personellerinin öğretmen olarak atanabilmeleri ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

2.YÖNTEM

Okul yöneticilerinin dershane dönüşümüne ilişkin görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanır. Ayrıca bize tamamen yabancı olmayan ancak tam olarak anlamını kavrayamadığımız olguları çalışmada uygun bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2.1.Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde olasılık temelli örnekleme yöntemleri içinde yer alan amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı (yargısal) örneklemede araştırmacı kimlerin seçileceği konusunda kendi yargısını kullanır ve araştırmanın amacına en uygun olanları örnekleme alır (Balcı, 2005). Bu doğrultuda okul yöneticilerinin dershane dönüşümüne ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmada, çalışma grubunu Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalında tezsiz yüksek lisans eğitimi gören 48 okul yöneticisi oluşturmaktadır.

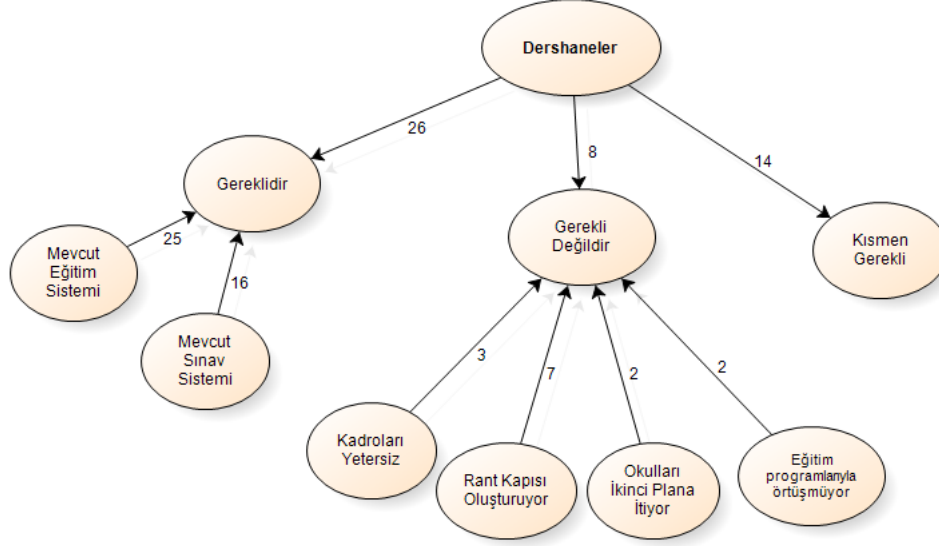
2.2.Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modelinde, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlanır (Karasar, 1999). Elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel çalışmalarda kullanılan

“içerik analizi” yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde, temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunu okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu yolla veriler tanımlanmaya, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekler ortaya çıkarılmaya çalışılır (Yıldırım, Şimşek, 2011). Çalışmanın amacı doğrultusunda, okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik olarak araştırmacılar tarafından beş açık uçlu sorudan oluşan bir görüşme formu oluşturulmuştur. Hazırlanan görüşme formu uzman görüşüne başvurularak geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Uzman görüşlerinin ardından hazırlanan beş açık uçlu soru üç soruya indirildikten sonra görüşme formu geçerli sayılmıştır. Çalışmada ilk olarak okul yöneticilerinin görüşme formlarına vermiş oldukları yanıtlar incelenmiş ve toplanan bütün veriler (48 görüşme formu) geçerli kabul edilmiştir. Bu görüşme formları üzerinde çözümlenmeler yapılmış ve formların her birine sırayla sayı numarası verilerek her bir soru için bir Word belgesi oluşturulmuştur. Elde edilen veriler Nvivo 8 (demo versiyon) paket programına aktarılıp, benzer ifadeler ana tema altında toplanmıştır. İçerik analizi ile elde edilen verilerin güvenilirliğinin sağlanması için, Miles ve Huberman’ın geliştirdiği “Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100” formül kullanılmıştır (Saban, 2008). Buna göre araştırmacılar arasındaki güvenilirlik oranı $P = 323 / (323 + 9) \times 100 = \%94,44$ olarak bulunmuştur. Okul yöneticilerinin görüşleri OY1, OY2, ..., OY48 şeklinde kodlanarak her bir temada dikkat çeken katılımcı görüşlerine doğrudan alıntılarla yer verilmiştir. Ana tema ve alt temalara ilişkin frekans değerleri hesaplanmıştır.

3.BULGULAR VE YORUM

Okul yöneticilerinin dersaneler hakkındaki görüşlerini incelenmek üzere görüşme formunda yer alan üç farklı soruya verilen yanıtlar dikkate alınarak, ana temalar ve bu ana temalara bağlı kategoriler oluşturulmuştur. Görüşme formunda yer alan “Ülkemizdeki mevcut eğitim sistemini göz önünde bulundurarak dersanelerin gerekli olup olmadığı ile ilgili görüşlerinizi belirtiniz.” sorusuna ilişkin oluşturulan ana temalar, ana temalara bağlı kategoriler ve frekans değerleri Şekil 1’deki gibi gösterilmiştir.

Şekil 1. Dershanelerin gerekliliğine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri.

Elde edilen veriler incelendiğinde, dershanelerin gerekli olduğunu savunan okul yöneticilerinin sayısının (f=26), gereksiz olduğunu savunanların sayısından (f=8) fazla olduğu görülmüştür. Ancak bu iki temanın aksine kısmen gerekli (eğitim sistemi düzeltilirse gerek kalmaz) diyenlerin sayısı da (f=14) göz ardı edilemez. Temaları oluşturan kategorilere bakıldığında; dershanelerin gerekli olduğunu savunan okul yöneticilerinin görüşlerinde, mevcut eğitim sisteminin eksilikleri (f=25) ve mevcut sınav sistemi (f=16) kategorilerine ilişkin ifadelerle sık rastlanmıştır. Dershanelerin gerekli olmadığını savunan okul yöneticileri, dershanelerin rant kapısı oluşturduğunu (f=7), kadroların yetersizliğini (f=3), eğitim programlarıyla örtüşmediğini (f=2) ve okulları ikinci plana ittiğini (f=2) belirtmişlerdir.

Dershanelerin gerekli olduğuna ilişkin okul yöneticilerine ait örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Dershaneler kesinlikle öğrencilerin konuları tekrar etmesi ve pratik kazanmaları açısından ve test çözüme yeteneklerinin geliştirilmesi açısından faydalıdır.(OY41)”

“Türk eğitim sisteminde dershaneler önemli bir yer tutmaktadır. Bence bu sistem içinde dershaneler mutlaka olmalıdır. Çocukların evde ve okulda öğrenemediği ve bu konudaki boşluğu dershaneler doldurmaktaydı. Bu sistem içinde dershaneler gereklidir. Dershane olmazsa üniversiteye girişte başarısızlık oranı daha da artacaktır...(OY35)”

“Dershaneler bir gerekliliğin sonucudur. Eğitim sistemimizdeki programlarla, bir üst kuruma geçiş sınavlarının örtüşmemesi okulların eğitim ve öğretimde eksik kalması özel destek kurumlara ihtiyaç duyulmasına sebep olmuştur...(OY2)”

“...Var olan eğitim sistemi dershaneleri gerekli kılmaktadır. Çünkü dershane bir sebep değil sonuçtur. Okullarımızda yürütülen çalışmalar yetersiz kalmaktadır. Dershaneler kapatılacaksa okullar daha kaliteli hale getirilmelidir. (OY7)”

“Dershaneler sınav ve yarışma ortamı olduğu sürece var olacak bir sistemdir. Okullar arası eğitim farklılığı dershaneyi zorunlu kılmıştır. Dershaneler sınavla var olan kurumlardır. Bölgesel ve okulsal farklılıklar olduğu sürece sınavla öğrenci aldığımız sürece dershane adı altında olmasa da farklı şekillerde bu kurslar varlığını sürdürecektir. (OY18)”

“Bence sınav merkezli bir eğitim sisteminde dershanelere gerek duyulmaktadır. Eğer öğrencilerin ilgi yeteneklerine göre okullara yerleştirme yapılırsa dershanelere ihtiyaç olmaz. (OY45)”

“Dershaneler ülkemizin şartları göz önünde bulundurulduğunda elbette gereklidir. (OY3)”

Dershanelerin kısmen gerekli olduğuna ilişkin okul yöneticilerine ait örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Mevcut sistemde dershaneleri gerekli olduğunu ancak; mevcut sistemin revize edilerek aşamalı olarak dershanelerin ortadan kaldırılması gerekiyor. Çünkü dershaneler veliler için ayrı bir külfet oluyor. MEB in acil olarak programını değiştirmesi ve dershaneye ihtiyaç kalmayacak duruma getirmesi gerekiyor. Eğer devlet okulu varsa dershane ihtiyaç olmaması gerekir. Bu çarpık durumu MEB in kendini yenileyerek dershane ihtiyacını yok ederek. Dershaneleri kapatmalıdır. (OY6)”

“Dershaneler mevcut şartlarda gerekli görülmele birlikte aslında eğitim sistemimizde yapılacak yeniliklerle dershanelere gerek kalmayacaktır. Böylelikle eğitimde fırsat eşitliği ilkesine de uyulmuş olacak. (OY4)”

“Dershaneler eğitim sisteminin sınav merkezli oluşunun bir sonucudur. Sınav sistemimizde iyileştirme yapılırsa dershanelere gerek kalmayacağına inanıyorum...(OY12)”

“...Dershaneler aslında çok da gerekli değildir. Hatta okullar daha nitelikli olursa dershanelere ihtiyaç kalmazdı. Dershanelerin kapatılması var olan sorunu kapatmış olmayacaktır. Önce eğitim sistemi, öğretmen nitelikleri ile ilgili sorunlar düzeltilmelidir. Kalkması, kapatılması da doğal ve yerinde bir karardır.(OY17).”

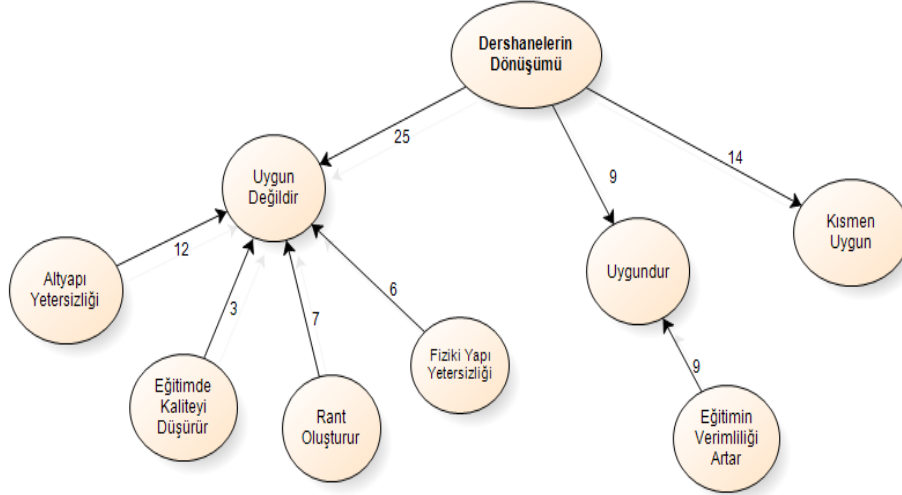
Dershanelerin gereksiz olduğuna ilişkin okul yöneticilerine ait örnek görüşler aşağıda verilmiştir

“Dershanelere şu anda gerek yoktur. Çünkü ezberci ve bilgi depolatan bir sistemde eğitim veriyorlar. Şu anda MEB okulları personel ve teknolojik açıdan oldukça geliştirilmiştir. Okulların etkinlikleri aktarılarak eğitimin kalitesi artırılabilir. Mahrumiyet bölgelerindeki eğitim olanakları artırılmalı, öğretmen ihtiyacını giderebilmek için de özel teşvikler getirilmelidir. (OY29)”

“Dershaneler öğrencilere bilgi yüklemeye ve test tekniğini geliştirme işlevini yürütmektedir. Öğrencilerin yorum gücünü geliştirme, analiz, ve sentezlerine kabiliyetlerini olumsuz etkiledikleri için dershanelerin gerekli olmadığını düşünüyorum. Dershaneler ile eğitim sistemi programları birbirleriyle örtüşmüyor.(OY5)

“Dershaneler bence gerekli değil. Milli eğitimin yaptığı değişikliklerle orta okullarda sınavların tüm yıla yayılarak ve çıkan sorunlarında milli eğitim müfredatında sorarak dershanelere olan ihtiyacı ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Bu sistemi liselere de uygulayarak ve çıkacak soruları tamamen müfredata bağlı olarak sorarsa dershanelere olan ihtiyaç tamamen azalacaktır...(OY11)

“Dershanelerin örgün eğitim kurumlarına dönüştürülmesi hakkındaki görüşlerinizi belirtiniz” sorusuna ilişkin oluşturulan ana temalar, ana temalara bağlı kategoriler ve frekans değerleri Şekil 2’deki gibi gösterilmiştir.

Şekil 2. Dershanelerin dönüşümüne ilişkin görüşler

Dershanelerin örgün eğitim kurumlarına dönüşümüne ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen temalara bakıldığında, okul yöneticilerinden 25’i dershane dönüşümünün uygun olmadığını, 9’u uygun olduğunu, 14’ü ise kısmen uygun olduğunu belirtmişlerdir. Uygun olmadığını savunan okul yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen kategorilerin; altyapı yetersizliği (f=12), rant oluşturacağı (f=7), fiziki yapı yetersizliği (f=6) ve eğitimde kaliteyi düşüreceği (f=3) olduğu görülmektedir. Uygun yönündeki ifadelerden eğitim verimliliğini artıracığı (f=9) kategorisi ortaya çıkmıştır.

Okul yöneticilerinin dershane dönüşümünün uygun olduğuna ilişkin örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“ Evet dönüştürülürse gerçekten güzel olur. En azından dershanelerde verilen kaliteli eğitim devam eder. Bu dönüştürme işlemine gerçekten önem verilmeli. Diğer eğitim kurumlarının da bu kaliteyi yakalaması lazım.(OY14)”

“...Bu kaçınılmaz bir sonuçtur. Ya dershaneler örgün eğitim kurumlarına dönüşecektir ya da örgün eğitim kurumları dershaneye dönüşecektir. İki farklı eğitim sisteminin bir arada kalması mümkün değildir. (OY1)”

“Dershaneler kadrolarını koruyacak örgün yapı olmasını doru buluyorum. Devlet okullarındaki sınıf öğrenci sayısı azalacaktır. Sayı azaldığı için de ders kalitesi artacaktır. Dershaneler örgün yapı olduktan sonra öğrenci alabilmek için kaliteyi arttırmak zorunda kalacağından öğrenim seviyesi artacaktır. Kaliteli öğrenciler yetişecektir. Olumlu buluyorum. Özel okul sayısı artacağından özel okul fiyatları da düşecektir. Orta sınıf veliler de çocuklarını özel okullara gönderebilecektir.(OY19)”

Okul yöneticilerinin dershane dönüşümünün uygun olmadığına ilişkin örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Dönüşümün tutarlı ve başarılı olacağına inanmıyorum. Yine sadece rant oluşturur ve faydalı olmayacaktır. Yine eğitim sistemine yeni yeni sorunlar getirecektir. Farklı bir formül geliştirilmesi gerekirdi. (OY10)”

“Bu kurumların alt yapı olarak hazır olmadığını düşünüyorum. Ayrıca bu dönüşümde bu kurumların siyasi kimlik ve görüşlerinin etkili olacağını düşünüyorum. Böylelikle dönüşüm kriterlerinin objektif olarak uygulanacağını düşünmüyorum. (OY25)”

“...Dershanelerin örgün eğitim kurumlarına dönüşmesi kurumun sahip olduğu fiziksel özelliklerinin elverişli olup olmamasıyla ilgili. Bu dönüşümü sağlıklı bulmuyorum.(OY20)”

“Dershanelerin örgün eğitim kurumuna dönüştürülmesi sosyal ve ekonomik riskleri azaltıcı noktada mağduriyetleri önleme anlayışı dışında olduğunu düşünüyorum. Dershanelerin büyük çoğunluğu niteliksel olarak örgün eğitim kurumuna dönüşmeye uygun olmadığını göstermektedir. Popülist bir yaklaşım olarak görüyorum.(OY21)”

“Bana göre yanlış bir uygulama. Dershaneler faaliyetlerine devam etsin. Sonuçta vergisini veren yasal kurumlar yararlanmak isteyenler dershanelerden yararlansın. Kapatılırsa isteyen kişiler özel ders alacaklar. Bu durumdan da devlet zararlı çıkar.(OY15)”

Okul yöneticilerinin dershane dönüşümünün kısmen uygun olduğuna ilişkin örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Fiziki olarak bütün dershanelerin örgün eğitim kurumlarına dönüştürülmesi mümkün gözüküyor. Fiziksel olarak uygun olanlarının dönüştürülmesinin yararlı olacağını düşünüyorum. (OY13)”

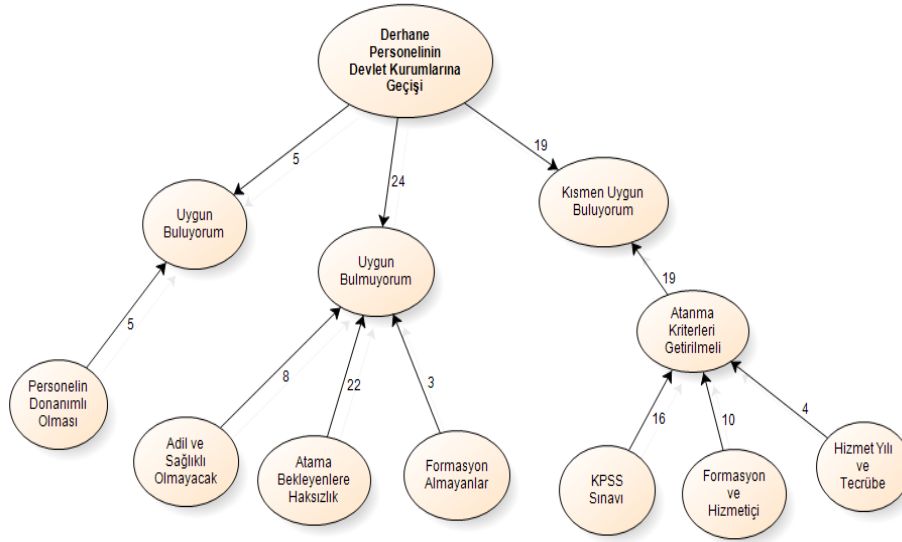
“Dershanelerin özel okullara ya da devlet okullarına dönüştürülmesi ancak belli standartları sağladığı takdirde okullarımızın nitel ve nicel kalitesini bu okulları da katarak artırabiliriz. (OY36)”

“...Bir eğitim kurumunda olması gereken şartları yerine getirmeleri kaydıyla dönüştürülebilir. Tabi denetim yoluyla denetim altında tutulup kontroller milli eğitim okulları gibi denetlenmelidir.(OY9)”

“Devlet tarafından uygun şartlar sunulursa dershaneler özel okula dönüştürülebilir. Ancak şu an ki dershaneler binalar arasına sıkıştırılmış, sosyal kültürel ve sportif faaliyetlerden uzak ortamlarda bulunmaktadır. Devlet desteği ile bu okullara öğrenci yetiştirilmelidir. (OY31)”

“Örgün eğitim kurumlarındaki kalite artırılsa dershanelerin dönüştürülmesi faydalı olur. Öğrencilerin bir yarışma sınavına tabi tutulduğu düşünülürse onları sınava hazırlayacak şekilde eğitim verilmelidir... (OY40)

Okul yöneticilerine sorulan “Dershanelerde görev yapan eğitim personellerinin öğretmen olarak atanabilmeleri ile ilgili görüşlerinizi belirtiniz.” sorusuna ilişkin oluşturulan ana temalar, ana temalara bağlı kategoriler ve frekans değerleri Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3. Dershanelerde görev yapan eğitim personellerinin öğretmen olarak atanabilmelerine ilişkin görüşler

Dershanelerde görev yapan eğitim personellerinin öğretmen olarak atanmalarına ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerinden uygun bulmayanlar (f=24), uygun bulanlar (f=5) ve şartlı olarak (kısmen) uygun bulanlar (f=19) olmak üzere üç tema ortaya çıkmıştır. Uygun bulmayan okul yöneticilerinin görüşlerinden oluşturulan kategoriler; atama bekleyen öğretmenlere haksızlık yapılıyor (f=22), adil ve sağlıklı olmayacak (f=8), formasyon almayanlar (f=3) şeklindedir. Uygun bulan yöneticiler ise personelin donanımlı olmadığı (f=5) görüşlerini belirtmişlerdir. Ayrıca kısmen uygun bulanlar okul yöneticileri ise bu personellere KPSS sınavı, formasyon ve hizmet içi eğitimi, hizmet yılı gibi atama kriterlerinin getirilmesi (f=19) gerektiğini ifade etmişlerdir.

Okul yöneticilerinin, dershaneadaki eğitim kadrolarının öğretmen olarak atanmalarını uygun bulanların örnek görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Öğretmenlerin atanmasıyla ilgili bu düşünceye katılıyorum. Çünkü işsiz kalacak bu eğitim ordusunu kullanılması ve bunlardan faydalanmak gerekir.

Dershane tecrübesi olan bu arkadaşlardan verim alınacağını düşünüyorum. Atamalar yapılırken yine de bazı kriterlerin göz önünde bulundurulması gerekir.(OY1)”

“...Elbette ki bu öğretmenlerimizin performansından da yararlanmak gerekir. Doğru buluyorum ve başka çıkar yol olduğunu sanmıyorum.(OY13)”

“Dershanelerde görev yapan öğretmenlerin birçoğunun eğitim öğretim açısından yetkin olduklarını düşünüyorum. Çünkü dershanelerin ticari yönü o kurumda görev yapan eğitimcinin sürekli bir gelişim çabası olmasını gerektiriyor. Bu nedenle uygun olacağını düşünüyorum.(OY32)”

Okul yöneticilerinin, dershanedeki eğitim kadrolarının öğretmen olarak atanmalarını uygun bulmayanların örnek görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Öğretmen niteliğini düşüreceğine inanıyorum. Atamayı bekleyen öğretmenlere haksızlık olur. Dershane öğretmenleri farklı bir statü ile sisteme eklenebilir. Ya da alındıktan sonra performansları birkaç yıl değerlendirilmelidir. (OY10)”

“...Bu uygulamanın adaletsiz ve eşitliğe uygun olmadığı kanaatindeyim. Yüz binlerin KPSS sınavı ile atanmak için sınava hazırlanırken dershanelerdeki direkt atamak haksızlık olur.(OY12)”

“Uygun değildir. Çoğunluğu zaten formasyon eğitimi olmadan dershanelerde çalışmaktadır. Eğitim fakültesi öğrencilerine yapılan büyük bir haksızlıktır.(OY37)”

“Olaya duygusal yaklaşıma karşıyım. Sırf dershanelerde görev yapıyor diye herhangi bir kriter şartı getirmeden öğretmen olarak atanabilmeleri bana göre bir haksızlıktır. Bu haksızlık olayı bir kaosu dönüştürmelidir. Sisteme olan görevi bitirecek ve bir sürü öğretmen adayı için sorun oluşacaktır.(OY38)”

Okul yöneticilerinin, dershanedeki eğitim kadrolarının öğretmen olarak atanmalarını kısmen uygun bulanların örnek görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Onlar eğitime yarar sağlayacak bir grup. Ben alanda uzman olduklarını düşünüyorum. Fakat bu şekilde kadro atamaları yapılmamalı. Etik değil bu olay. Binlerce atama bekleyen öğretmen varken haksız bir şekilde dersane öğretmenlerinin atanması sağlıklı değildir. Ve sağlıklı sonuçlar da doğurmaz. (OY7)”

“...Pedagojik olarak eksik olacakları kesindir. Devlet okullarında zorlanacaklardır fakat önlerinde alan bilgisi konusunda iyi oldukları kesin bu bir artıdır. Pedagojik olarak da desteklendiği zaman olumlu bir değer olur.(OY6)”

“Dershanelerde görev yapan eğitim personeli ve öğretmenlerin atama bekleyen diğer öğretmen adaylarının tabi olduğu mevzuat ve kriterlere tabi tutulması gerekmektedir. Ama dersane öğretmenlerinin atama konusunda bir öncelik tanınabilir. Çünkü deneyim ve kazanımlar göz ardı edilmemelidir.(OY39)”

“Dershanelerde görev yapan eğitim personelinin hangi şartlarda öğretmen olacağı önemli. Öğretmen olmak için KPSS sınavına yıllarca giren adayların

suçu ne. Dershane görev yapan personele de sınava tabi tutulmalı ya da herkes için sınav kaldırılmalı. (OY8)”

“KPSS sınavına alınmalı. Öğretmen adaylarının yaşadığı bütün sıkıntıları yaşamaları lazım. Bütün kriterleri taşımaları lazım. Dershanelerde görev yapan kaliteli öğretmenlerden faydalanılmalı...(OY16)”

“Dershanelerde çalışan eğitim personellerinin mutlaka pedagojik formasyon eğitimden geçmeleri ve onlar arasında belirlen kriterlere göre öğretmen olarak devlet kadrolarında istihdam edilebilir. (OY30)”

4.SONUÇ VE TARTIŞMA

Dershanelerin özel eğitim kurumlarına dönüştürülmesi sürecine yönelik okul yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen veriler incelendiğinde, dershanelerin gerekli olduğunu savunan okul yöneticilerinin sayısının, gereksiz olduğunu savunanların sayısından fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak bu iki görüşün aksine kısmen (eğitim sistemi düzeltilirse gerek kalmaz) diyenlerin sayısı da göz ardı edilemez. Dershanelerin gerekli olduğunu savunan görüşlerinde, mevcut eğitim sisteminin eksilikleri ve mevcut sınav sisteminin dershaneleri gerekli kıldığı; dershanelerin gerekli olmadığını savunan okul yöneticilerinin görüşlerinde, dershanelerin rant kapısı oluşturduğu, kadroların yetersizliği, eğitim programlarıyla örtüşmediği ve okulları ikinci plana ittiği görüşlerine rastlanmaktadır. Bu bulgular neticesinde dershanelerin varlığı ile ilgili sorunun eğitim sisteminden kaynaklandığı, eğitim sistemindeki aksaklıklar giderildiğinde dershanelere gerek kalmayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Dağlı (2006) bu sonuca paralel olarak, dershanelerin eğitim sistemimizin vazgeçilmez bir unsuru haline geldiğini ifade ederek, özel dershane öğrenci gönderen velilerle görüşmüş, görüşmeleri sonucunda velilerin dershaneleri eğitimin ayrılmaz birer parçası, okulların açıklarını kapatan eğitim kurumları hatta okulların alternatifi olduğu düşüncesine sahip oldukları sonuçlarına ulaşmıştır. Ayrıca Şenyuva (2012) dershane ile yapılan görüşmelerde, dershanelerin işlevleri ve sağladıkları faydalarla ilgili açık söylemlerinin ailelerin dershanelerin gerekliliğine dair tanımlamalarıyla uyumlu olduğu görüldüğünü ve söz konusu süreçte dershane sayılarındaki artışı açıklayan en belirleyici faktör olarak sınav sisteminde yapılan değişiklikleri gösterdiğini belirtmiştir. Kahraman (2013)’e göre ise, öğretmenler artan eğitim öğretim rekabetini, öğretim kalitesinin devlet sektöründe giderek azalmasını, sınavları, öğrencilerin taleplerini, dershanelerin verimli ve motive ederek eğitimsel sonuç alabilmesini, daha iyi eğitim isteyen veli portföyünün gelişmiş olmasını, dershane öğrenciye iyi bir motivasyon kaynağı olmasını dershaneleri zorunlu kılan sebepler arasında saymaktadır. Bazı dershanelerin yanlış uygulamaları nedeniyle toplumun dershanelere olan güvenin sarsılmış olması, devlet dershane sektörünü meşrulaştıracak yasal düzenlemeleri yapmamış olması, bazı sosyal örgütlerin çok büyük dershane yatırımlarının olması, dershanelerde öğretmenlere hak ettikleri ücretin ödenmemesi, dershane eğitiminin toplumun çoğunluğu için pahalı bir hizmet olması, siyasilerin dershaneye olumsuz bakması, öğretmenlerce dershaneye olumsuz bakışın nedenleri olarak sayılmaktadır. Baran (2014) dershane öğretmenlerine göre öğrencilerin dershaneye gelme nedenlerinin başında okuldaki sınıf mevcutlarının fazlalığı, okullarında kendi seviyelerine uygun bir sınıfta bulunmaması, okul öğretmenlerinin yaptıkları sınavların merkezi sınavla uyum sağlamadığı ve ders programlarının merkezi sınav sorularına yönelik düzenlenmemesi bulunmaktadır. Öğrenciler ise merkezi sınavda

istediği okula girebilmek, okul derslerinde başarılı olabilmek için dershaneye gitmektedirler. Velilerin çocuklarını dersanelere yollamasının başlıca sebepleri arasında dersanelerin öğrencilerin çalışma isteklerini artırması, okullarda, merkezi sınava yönelik sağlıklı bir yönlendirmenin yapılamaması ve okullarda öğrencilerin kendi seviyelerine uygun bir sınıf bulamamaları yer almaktadır. Ayrıca Uysal (2009) özel dersanelerin veli ve öğrenciler için okuldan öncelikli olmadığını fakat sınav hazırlık sürecinde ihtiyaç duyulan kurumlar olduğunu ve Duru (2007) sınav sistemindeki değişikliklerin dersanelerin yıllara göre artış hızını etkilediğini belirtmişlerdir. Literatürde dersanelerle ilgili yapılan çeşitli çalışmalar da dersanelerin gerekli eğitim kurumları olduklarını göstermektedir. Birçok araştırma sonucunda ortaya çıktığı gibi günümüz eğitim sisteminin sınava dayalı bir şekilde yapılmış olması, okullardaki müfredatın bu sınav sistemi için yeterli olmaması dersaneleri alternatif veya takviye eğitim kurumu olarak görülmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle yasal olarak faaliyetlerine son verilse bile farklı isim veya yapılanma altında bu tür eğitim faaliyetlerin devam edeceği düşünülmektedir.

Dersanelerin örgün eğitim kurumlarına dönüşümüne ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerinde, bu dönüşümün uygun olmadığını ifade edenlerin görüşlerine sıkça rastlanmıştır. Uygun olmadığını savunan görüşler arasında altyapı yetersizliği, rant oluşturacağı, fiziki yapı yetersizliği, eğitimde kaliteyi düşüreceği görüşlerinin belirtildiği görülmektedir. Dershane dönüşümünü uygun bulanların bu dönüşümle birlikte eğitim verimliliğinin artacağını düşündükleri belirlenmiştir. Bu bulgularla birlikte dersane dönüşüm sürecinde gerekli altyapı düzenlemelerinin yapılması gerektiği, dersanelerin mevcut fiziki durumlarının eğitim-öğretime uygun olmadığı sonucu elde edilmiştir. Bu dönüşüm, sayısı artan özel eğitim kurumlarının eğitimden çok ticari faaliyet gösteren kurumlara dönüşmesine neden olabilir. Ayrıca bu okulların kendi kurumlarını ve öğrencilerini daha başarılı göstermek için öğrencilerini yüksek başarı notları ile mezun etmeleri devlet okulundan mezun olanlar için dezavantaja dönüşebilir. Ayrıca açık alanı, bahçesi, spor salonu gibi fiziki alandan yoksun olan ve okul niteliği taşımayan birçok dersane binasının dönüşümü ile bu okullardaki öğrencilerin birçok sosyal aktivite ve etkinlikten yoksun kalacağı da düşünülmektedir.

Dersanelerde görev yapan eğitim personellerinin öğretmen olarak atanmalarına ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerinde, bu durumu uygun bulmayanların görüşlerinin, uygun bulanlara göre fazla olduğu görülmektedir. Bununla birlikte şartlı olarak uygun bulanların görüşlerine de rastlanmaktadır. Uygun bulmayan okul yöneticileri, atama bekleyen öğretmenlere haksızlık yapıyor ifadelerini; uygun bulmayanlar ise personelin donanımlı olmadığı görüşlerini belirtmişlerdir. Ayrıca kısmen uygun bulanlar ise belirli atama kriterlerinin getirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu bulgular, dershane personelinin eğitim kurumlarına öğretmen olarak atanabileceği, atama kriteri atama bekleyenlerle aynı şartlarda ve adil olması gerektiği, söz konusu personelin belirli kriterlerin süzgecinden geçirildikten sonra atanmasının uygun olacağı, ayrıca dershanede çalışan öğretmenlerin konularında uzman ve donanımlı kişiler olduğu ve bu sebeple eğitim alanında bu kişilerden yararlanılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Uğraş, (2009) uyguladığı anketlerden dershanede çalışan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun çalışma şartlarından memnun olmamalarına rağmen işsiz kalmamak için bu sektörde çalışmaya devam ettikleri sonucunu ortaya çıkarmıştır. Dersanelerin çalışma şartlarının okullara göre daha ağır ve düşük ücretli olduğu söylenebilir. Ayrıca bir Bu sonuca dayanarak, dershane öğretmenlerinin devlet okullarına atanma konusunda

istekli olacakları düşünülebilir. Ancak böyle bir uygulamanın, atama bekleyen öğretmen adaylarına karşı haksızlık olacağı söylenebilir.

Dershanelerin dönüşümüne ilişkin önerileri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Bu çalışma ile eğitim sisteminde ve bir üst kademeye geçişlerdeki sınav sisteminde köklü değişimler ve düzenlemeler yapılmadığı sürece dershanelere ihtiyacın ortadan kalkamayacağı ve dershane dönüşümünün amacına uygun olabilmesi için öncelikle eğitim sistemine yönelik gerekli alt yapının oluşturulması gerektiği sonucuna varılmıştır.
- Dershanelerin özel kurumlara dönüştürülmesine ilişkin ileride yapılacak araştırmalarda eğitim paydaşlarının (öğretmenler, veliler, öğrenciler, dershaneler, özel eğitim kurumları, vb.) görüşleri alınarak inceleme gerçekleştirilebilir.
- Dershanelerde mesleki açıdan donanımlı öğretmenler vardır. Bu öğretmenlerin okullarda değerlendirilmesi önerilmektedir. Ancak bu uygulama sürecinde atama bekleyen öğretmen adayları için de bir haksızlık meydana getirmemesi gerekmektedir.
- Öğrenciler açısından okulların fiziki olanakları önemlidir. Bu yüzden dönüşüm için fiziki ortamlara belirli kriterler ve şartlar getirilmelidir. Ancak bu kriterlere uyan binalara dönüşüm izni verilmelidir.
- Dershane dönüşümü yasasıyla gün geçtikçe sayısı artan özel okulların sıkı denetim ve kontrollerden geçerek eğitimin niteliğini düşürecek durumlara meydan verilmemelidir.

KAYNAKÇA

- Ağan, F. (2002). *Özel okullarda, devlet okullarında ve dershanelerde çalışan lise öğretmenlerinin iş tatminlerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akyüz, Y.(1989). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1988'e)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Arslan, M. ve Öztürk, A. (2001). Özel dershanelerin üniversite sınavına ilk girişte kazanamayan öğrencilere ÖSS'deki puan getirisi. *Eğitim Araştırmaları*, 5, 15–20.
- Babacan, S. (1999). *Sınav ve dershaneler, dershane gerçeği*. Ankara: Güven-Der Yayınları.
- Baran, N.İ.(2014). Dershanelerin eğitim sistemimizdeki yeri ve önemi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 3(2). ISSN: 2146-9199
- Baştürk, S. ve Doğan, S. (2010). Lise öğretmenlerinin özel dershaneler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (2).
- Çolak, N.(2006). *Eğitim sosyolojisi bakımından dershaneler ve eğitim üniversite sınavına hazırlanan lise son sınıf öğrencilerin sosyo-kültürel durum analizleri: Bursa örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Bursa

- Dağlı, S., (2006). *Özel dersanelere öğrenci gönderen velilerin dersaneler hakkındaki görüş ve beklentileri (Kahramanmaraş Örneği)*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Dirikli, M.(2011). *Özel dersanelerin öğrencilerin matematik başarılarına ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- DPT. (2006). *Dokuzuncu kalkınma planı (2007-2013)*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı
- Duru, Ü.(2007). *Ankara şehrinde dersanelerin dağılımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Duman, T. (1984). *Özel Dersaneler ve İşlevleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdem, A.(2011). *Özel dersaneleri gelecekte bekleyen belirsizliklere yönelik stratejik öneri Rize - Trabzon bölgesinde dersaneler üzerinde bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Trabzon.
- Kahraman, E.(2013). *Farklı okul türlerinde ve dersanelerde görev yapan öğretmenlerin dersanelerin işlevleri ve gerekliliği hakkındaki görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Karasar, N. (1999). “*Bilimsel Araştırma Yöntemleri*”, Nobel Yayınevi, Ankara
- Kasımoğlu, K.Y.(2010). *Özel dersanelere devam eden öğrencilerin dersanelerde aldıkları matematik ve geometri eğitimine ilişkin beklentileri ve görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kırbaç, M. (2004). *Öğrencilerin özel dersanelerdeki fizik dersi başarıları ile öğrenci seçme sınavındaki fizik dersi başarıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Koçer, H.A. (1991). *Türkiye’de modern eğitimin doğuşu ve Gelişimi (1773- 1923) araştırma ve inceleme dizisi*. İstanbul: MEB Yayınları
- Korkut, C. (2008).*Ortaöğretim kapsamında özel dersanelerdeki coğrafya öğrencilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi: Çanakkale Merkez İlçe Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Çanakkale
- MEB, (2014). Tarihçe. 14 Haziran 2014 tarihinde <http://ookgm.meb.gov.tr/www/tarihce/icerik/6> adresinden alınmıştır.
- MEB, (1998). *Özel dersanelerin türk eğitim sistemindeki yeri ve geleceği*. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. Ankara
- MEB, (2005). Milli eğitim bakanlığı özel dersaneler yönetmeliği. *Resmi Gazete*, S. 25883 Md. 5.
- Okçabol, R. (1996). *Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi) (2. Basım)*. İstanbul: Der Yayınları.

- Okur, M. ve Dikici, R. (2004). Özel dersaneler ile devlet okullarının “kartezyen çarpım–analitik düzlem ve bağıntı” konularındaki bilgi ve becerileri kazandırma düzeylerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 417–426
- Özdebir, (2014). *Özel Dersaneler*. 12 Haziran 2014 tarihinde http://www.ozdebir.org.tr/fls/20140630120942_83512a2f8c7621fdadb9d8138e347912.pdf adresinden indirilmiştir.
- Öztürk, T. (1994). *Türk eğitim sistemi içerisinde özel dersanelerin yeri, gelişmesi ve fonksiyonları (Aydın Körfez Dersaneleri örneğinde)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Şenyuva, Z.(2012). *Türkiye’de dersanelerin yayılma ve meşrulaşma süreci*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Tansel, A.(2013). Türkiye’de özel dersaneler: yeni gelişmeler ve dersanelerin geleceği.
- TBMM, (2014). Milli Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu. *T.C. Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü*. Sayı:31853594-101-938/922
- Tunay, U. (1992). *Lise öğrencilerini özel dersanelere iten faktörler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Turan, İ. Alaz, A. (2007). Özel dersanelerde coğrafya öğretiminin öğrenci görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1). 279-292
- Uğraş, K.(2009). *Özel dersanelerde çalışan tarih öğretmenlerinin sorunları ve çözüm önerileri (Ankara İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Uysal, R.(2009). *Seviye belirleme sınavlarına (sbs) yönelik hazırlık kursları düzenleyen dersanelere devam eden öğrencilerin ve öğrenci velilerinin dersane beklentilerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, K.(2009). Özel dersane öğretmenlerinin örgütsel güven düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(59), 471-49

EXTENDED ABSTRACT

1.Introduction

People's desire to learn has raised the need for '*tutoring*' which means taking lessons against money. The development of school learning system was followed by the need for taking lessons against money due to the desire of learning more and better. Consequently, establishments providing paid (against money) education, which are called '*Private Schools*' have come into being (Kasımoğlu, 2010). Private teaching institutions which are included in these have continuously been subject to discussions since they came into being. There are two different points of view, one of which regards private teaching institutions as the handicap of our education system, while the other one considers them as establishments filling the gaps in our education system. While making up an important sector in the field of education today, thanks to their teaching activities, private teaching institutions have always been subject to discussions in terms of the education quality provided by them (Turan, Alaz, 2007).

Private teaching institutions are private establishments of education subject to the Ministry of Education's (MEB's) approval. Teachers and other personnel working for these institutions are assigned and promoted by the institutions themselves, while audits and evaluations are carried out by MEB. Private teaching institutions usually provide preparatory education for central exams. There are many central exams held in Turkey including university admission exam.

It is planned to turn private teaching institutions in our country into private schools as of September 1, 2015. The related law "Private teaching institutions may continue their activities until September 1, 2015; those which wish to transform into private schools or other educational establishments shall be supported; study centers may target only the students who are 12 or younger (TBMM, 2014)" was approved by the President on March 12, 2014. This study has aimed to find out school managers' opinions on the said law. Therefore, answers have been searched for the following questions:

1. Considering the existent system of education in our country, what are the opinions of school managers on private teaching institutions?
2. What are the opinions of school managers as to the conversion of private teaching institutions into formal education institutions?

What are the opinions of school managers as to the assignment of teaching personnel working for private teaching institutions as teachers?

2.Method

Phenomenological design, which is a qualitative investigation method, was used in this study which aimed to find out the opinions of school managers on the conversion of private teaching institutions. The method of purposeful sampling, which is one of the probability based sampling methods, was used in the process of determining the study group. Within the studies carried out in order to discover the opinions of school managers on the conversion of private teaching institutions, the study group was made up of 48 school managers mastering in a postgraduate program without thesis at the Education Management Inspection Planning and Economy Department of Firat University Institute of Education Sciences.

The method of "content analysis" used for the analysis of qualitative studies was utilized in order to analyze the data acquired by considering the opinions of school managers. Firstly, the answers given to interview forms by school managers were examined, and all the data collected (48 interview form) were regarded as valid. These interview forms were analyzed, and they were each given a number respectively before a Word file was formed for each of the questions. The data acquired were put into Nvivo 8 (demo version) packaged software, after which similar statements were gathered under a main theme. The reliability of the data was calculated as 94.44% according to the formula developed by Miles and Huberman. The opinions of the school managers were coded as OY1, OY2,...,OY48, and the prominent ideas of the participants were stated in detail. Frequency values for the main theme and sub-themes were calculated.

3.Findings

When the data on the necessity of private teaching institutions were reviewed, it was seen that the number of school managers who saw these establishments necessary (f=26) was more than those who thought they were not necessary (f=8). However, contrary to both of these, the number of those who thought that private teaching institutions were partially necessary (they will not be necessary if the system of education is enhanced) (f=14) was undeniable. Among the managers who defended the opinion that private teaching institutions, expressions about the deficiencies of the existent educational system (f=25) and the existent testing system (f=16) were frequently seen. On the other hand, the following ideas were encountered among the opinions of the school managers who thought that private teaching institutions were not necessary: they provide unearned income (f=7), insufficient personnel (f=3), they do not tally with the existent education program (f=2), and they make state schools of secondary importance (f=2).

As to the opinions of the school managers on the conversion of private teaching institutions into formal education establishments, those who thought this as inconvenient (f=25) were more than those who regarded this as convenient (f=9). In addition to these, there were also the ones who said this was partially convenient (f=14). Among the opinions defending that such a conversion would be inconvenient, such ideas as insufficient infrastructure (f=12), it will cause unearned income (f=7), insufficient physical structure (f=6) were repeated frequently while the idea that such a conversion would decrease the quality of education (f=3) was also repeated, though for fewer times. Those who thought that such a conversion would be convenient (f=9) frequently repeated the idea that it would increase the efficiency of education.

Those who defended that the assignment of the educational personnel working for private teaching institutions would be inconvenient (f=24) were more than those who found this convenient (f=5). In addition, there were also those who found this partially convenient (f=19). Those who thought this as inconvenient frequently repeated the idea that such assignments would be unfair for teachers who had been waiting to be assigned (f=22). However, those who found the idea inconvenient expressed that the said personnel are not well-equipped (f=5). On the other hand, those who found this partially convenient stated that such assignment criteria as Public Personnel Selection Examination (KPSS), pedagogical formation and in-service training, as well as service years should be required (f=19).

4.Result

When the data obtained from the opinions of the school managers on the conversion of private teaching institutions into private schools were reviewed, it was understood that the number of the school managers who found private teaching institutions necessary were more than those who thought them unnecessary. However, contrary to both of these, the number of those who thought that private teaching institutions were partially necessary (they will not be necessary if the system of education is enhanced) was undeniable. While the opinions defending the necessity of private teaching institutions covered the ideas that the deficiencies of the existent education system as well as the present examination system made these institutions essential, the ideas that private teaching institutions cause unearned income, their personnel are insufficient, they do not tally with educational programs, and they make formal schools of secondary importance were encountered among those who thought these institutions were unnecessary. In consequence of these findings, it was concluded that the issue about the existence of private teaching institutions were caused by the existent educational system, and that they would be unnecessary once the deficiencies in the existent system were resolved. In parallel to this conclusion, Dağlı (2006) expressed that private teaching institutions had become an essential part of our educational system. Having interviews with parents sending their children to private teaching institutions, Dağlı found that parents regarded private teaching institutions as an essential part of education, educational foundations filling the gaps of formal schools and even alternatives formal schools.

Among the opinions of school managers on the conversion of private teaching institutions into formal educational establishments, those who thought this as inconvenient predominated. Such factors as insufficient infrastructure, possibility of unearned income, inadequacy of physical structure and the possibility of quality impairment in education were expressed by those who thought that such a conversion would be inconvenient. On the other hand, it was assessed that those who found the conversion convenient thought that the productivity of education would increase with such a conversion. When these results were taken into account, it was concluded that infrastructure adjustments were required in the process of conversion, and the existent physical structures of private teaching institutions were not appropriate for education.

Those who defended that the assignment of the educational personnel working for private teaching institutions would be inconvenient were more than those who found this convenient. In addition, there were also those who found this conditionally convenient. While those who found the idea as inconvenient expressed that it would be unfair for teachers who had been waiting to be assigned, those who found the idea inconvenient presented the opinion that the personnel in question were not well-equipped. On the other hand, those who found the idea partially convenient expressed that specific assignment criteria should be required. These findings manifest that the personnel working for private teaching institutions can be assigned to educational establishments, assignment criteria should be fair and similar to those imposed on the teachers who have been waiting to be assigned, the personnel in question should be assigned after being eliminated in accordance with specific criteria, and these personnel are well-equipped experts in their fields, therefore they should be utilized in education. Uğraş (2009) concluded from the surveys he made that most of the history teachers working for private teaching institutions were not satisfied with their working conditions, but continued working in this sector in

order not to be unemployed. Based on this conclusion, it may be said that the teachers working for private teaching institutions will be willing to be assigned to state schools.

It has been concluded from this study that the need for private teaching institutions cannot be eliminated without radical changes and adjustments in the existent educational system and promotional examination system; moreover, it is required to create the necessary infrastructure for the educational system to ensure that the conversion of private teaching institutions reaches its target. The opinions of education stakeholders (teachers, parents, students, private teaching institutions, private educational establishments etc.) may be received and reviewed for future studies on the conversion of private teaching institutions into private establishments.